

Regeringens proposition

1977/78: 58

om ökat stöd till dagspressen, m. m.:

beslutad den 27 oktober 1977.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

INGEMAR MUNDEBO

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att det statliga stödet till dagspressen ökas för att motverka tidningarnas ekonomiska svårigheter. Förslaget innebär höjda produktionsbidrag, ökade bidrag för produktionssamverkan mellan tidningsföretag och en höjd samdistributionsrabatt.

Vidare föreslås att reklamskatten på annonser i dagspressen sänks från 6 till 3 % och att det i reklamskatten inbyggda s. k. grundavdraget för annonser i viss press höjs från nuvarande 6 milj. kr. till 9 milj. kr. när det gäller dagspressen. Ändringarna föreslås gälla fr. o. m. år 1978.

Kostnaderna för förslagen uppgår till ca 95 milj. kr. per år. Härav faller ca 52 milj. kr. på ökade bidrag och ca 43 milj. kr. på minskade intäkter av reklamskatten.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam**

Härigenom föreskrives att 1, 12 och 24 §§ lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §²

Skatt (reklamskatt) erlägges enligt denna lag till staten för annons, som är avsedd att offentliggöras inom landet, och för reklam, som är avsedd att spridas inom landet i annan form än annons.

I denna lag förstås med

1. trycksak, avtryck som framställts i flera lika exemplar i tryckpress eller genom screenförfarande,

2. reklam, meddelande som har till syfte att åstadkomma eller främja avsättning i kommersiell verksamhet av vara, fastighet, nyttighet, rättighet eller tjänst,

3. annons, särskilt utrymme som upplåtits i trycksak för återgivning av text eller bild för annan än utgivaren och sådant utrymme i trycksaken som tagits i anspråk av utgivaren för egen reklam,

4. periodisk publikation, publikation som enligt utgivningsplan skall komma ut med normalt minst fyra nummer om året och som inte är att anse som reklamtrycksak.

5. allmän nyhetstidning, periodisk publikation av dagspresskaraktär som normalt kommer ut med minst ett nummer varje vecka,

5. allmän nyhetstidning, periodisk publikation av dagspresskaraktär som normalt kommer ut med minst ett nummer varje vecka *och som ej utgör annonsblad,*

6. reklamtrycksak, trycksak som framställts huvudsakligen i syfte att offentliggöra reklam.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

12 §

Skatten utgår för annons i allmän nyhetstidning med 6 procent av beskattningsvärdet och annars med 10 procent av beskattningsvärdet.

Skatten utgår för annons i allmän nyhetstidning med 3 procent av beskattningsvärdet och annars med 10 procent av beskattningsvärdet.

24 §³

Till skattskyldig, som redovisat reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation, som har karaktär av dagspress, populärpress eller fackpress, återbeta-

Till skattskyldig, som redovisat reklamskatt för annonser i självständig periodisk publikation, som har karaktär av dagspress, populärpress eller fackpress, återbeta-

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1975: 117.

² Senaste lydelse 1975: 117.

³ Senaste lydelse 1977: 367.

Nuvarande lydelse

lar riksskatteverket så stor del av den erlagda skatten för ett kalenderår som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 6 miljoner kronor för helt år. Återbetalningen sker efter utgången av varje halvt kalenderår. För första halvåret av ett kalenderår får återbetalat belopp ej överstiga skatten på en omsättning om 3 miljoner kronor.

Föreligger rätt till återbetalning enligt första stycket får riksskatteverket, om den skattepliktiga omsättningen kan förväntas med säkerhet icke överstiga 6 miljoner kronor för helt kalenderår, medge befrielse tills vidare från skyldighet att inbetala reklamskatt.

Om synnerliga skäl föreligger, kan riksskatteverket återbetala skatt tidigare än som anges i första stycket.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse

lar riksskatteverket så stor del av den erlagda skatten för ett kalenderår som svarar mot en skattepliktig omsättning om, såvitt gäller dagspress, högst 9 miljoner kronor för helt år och, såvitt gäller annan press, högst 6 miljoner kronor för helt år. Återbetalningen sker efter utgången av varje halvt kalenderår. För första halvåret av ett kalenderår får återbetalat belopp ej överstiga skatten på en omsättning om hälften av de nämnda beloppen.

Föreligger rätt till återbetalning enligt första stycket får riksskatteverket, om den skattepliktiga omsättningen kan förväntas med säkerhet icke överstiga det högsta belopp för helt år som anges i första stycket medge befrielse tills vidare från skyldighet att inbetala reklamskatt.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1978.

Har skriftligt avtal om införeling av annons i allmän nyhetstidning, som enligt anvisningarna till 24 § utgör annonsblad, träffats före ikraftträdandet tillämpas skattesatsen sex procent på sådan annons.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-10-27

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Mundebo

Proposition om ökat stöd till dagspressen, m. m.

1 Inledning

Det statliga stödet till dagstidningar infördes år 1969 genom att samdistributionsrabatt och möjligheter till lån ur pressens lånefond tillkom. Presstödet utbyggdes vidare år 1971 med bl. a. produktionsbidrag till dagstidningar. Presstödet omfattar numera en rad olika stödformer. Det utgår sålunda i form av produktionsbidrag, etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag, samdistributionsrabatt samt som lån ur pressens lånefond. Gällande bestämmelser har meddelats i förordningen (1976: 336) om statligt stöd till dagstidningar (ändrad 1977: 524).

Vid riksmötet 1975/76 beslöts vissa förändringar av stödet till dagspressen fr. o. m. år 1976 (prop. 1975/76: 131, KU 1975/76: 46, rskr 1975/76: 260). Besluten innebar såväl en betydande ökning av stödet som nya regler för bidragsgivningen. Våren 1977 beslöt riksdagen om en ökning av och ändrade regler för samdistributionsrabatten (prop. 1976/77: 99, KU 1976/77: 42, rskr 1976/77: 260). Vid samma tillfälle beslöts vidare en höjning av det i reklamkatten inbyggda skattefria grundavdraget för annonser i bl. a. dagspress.

En rad tidningar har trots stödet betydande ekonomiska svårigheter. Det finns därför enligt min mening anledning att änyo pröva omfattningen av det statliga presstödet.

2 Gällande regler

Med dagstidning avses allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär som normalt utkommer med minst ett nummer per vecka, vars text i huvudsak är skriven på svenska och som har sin huvudsakliga spridning inom landet.

Allmänna villkor för *produktionsbidrag* är att tidningens totalupplaga i huvudsak är abonnerad, att den abonnerade upplagan uppgår till minst 2 000 exemplar, att andelen annonser är mindre än 50 % och att tidningens abonnemangspris inte står i uppenbart missförhållande till gängse priser på liknande tidningar.

Bidrag för *flerdagartidning* beräknas efter den genomsnittliga årliga pappersförbrukningen de tre senaste kalenderåren minskad med annonsandelen. Bidrag utgår med 11 000 kr. per ton papper för flerdagartidning (4—7 nr/vecka) som på utgivningsorten har täckning bland hushållen på högst 40 %. För tidningar som har en täckning på mellan 40 och 50 % utgår reducerat bidrag. Tidningar som har en upplaga på mindre än 10 000 exemplar får fullt produktionsbidrag upp till en hushållstäckning på 50 % och reducerat bidrag vid en täckning på mellan 50 och 60 %. Det maximala bidraget för storstadstidning är 19,5 milj. kr. och för annan tidning 5 250 000 kr. Lägsta bidrag för storstadstidning och rikstidning är 2 milj. kr., för annan tidning 850 000 kr. För tidning som utkommer med fyra nummer i veckan är dock det lägsta bidraget 1,2 milj. kr. för rikstidning eller storstadstidning och 650 000 kr. för annan tidning.

För flerdagartidningar i storstäderna utgår ett generellt paslag på utgående produktionsbidrag med 4 %. Det totala bidraget får dock inte överstiga 19,5 milj. kr.

Presstödsnämnden får besluta att bidrag inte skall utgå om det är uppenbart att täckningstalet ger en missvisande bild av tidningens konkurrensförmåga på annonsmarknaden.

Presstödsnämnden får vidare besluta att produktionsbidrag skall utgå till tidning som inte är berättigad till produktionsbidrag med hänsyn till sin hushållstäckning om tidningen har samma utgivningsort som en annan flerdagartidning som uppbär produktionsbidrag och om det med hänsyn till de båda tidningarnas förhållanden är uppenbart att tidningen är i behov av bidrag för att dess konkurrensförutsättningar inte allvarligt skall försämrats.

Presstödsnämnden får också besluta att produktionsbidrag skall utgå till tidning på Gotland som inte är bidragsberättigad om det är uppenbart att tidningen behöver bidrag för att dess utgivning skall kunna upprätthållas.

För *fdagartidningar* (1—3 nr/vecka) utgår bidrag med ett fast belopp om hushållstäckningen på utgivningsorten är högst 20 %. Bidraget reduceras vid hushållstäckning mellan 20 och 30 %. För rikstidning är bidraget 650 000 kr., för annan tidning 425 000 kr.

Presstödsnämnden får besluta att bidrag skall utgå till dagstidning vars text i huvudsak är skriven på annat språk än svenska om tidningen är berättigad till bidrag enligt förordningen (1977: 523) om stöd till tidningar på andra språk än svenska och ej uppbär bidrag enligt samma

förordning. Om det finns risk för ökad koncentration av tidningsutgivningen inom tidningens språkgrupp kan bidrag ej utgå.

Etableringsstöd kan beviljas för nyetablering av dagstidning som bedöms ha möjligheter att efter ett års utgivning uppfylla de allmänna villkoren för produktionsbidrag. Etableringsstöd beviljas i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån, som efterskänks efter ett år om för stödet angivna villkor har uppfyllts. Stödet utgör 975 000 kr. för tidning som bedöms kunna uppfylla villkoren för rikstidning och 650 000 kr. för annan tidning.

Utvecklingsbidrag kan efter ansökan beviljas tidningsföretag som är i tillfälligt behov av stöd för åtgärder som syftar till att stärka företagets konkurrensförmåga på längre sikt. Utvecklingsbidrag kan utgå under högst två år av en fyraårsperiod och utgör för flerdagartidning högst 1,2 milj. kr. per år och för fådagartidning högst 600 000 kr. per år. Utvecklingsbidrag kan också utgå för övergång från fådagars- till flerdagarsutgivning och utgår då med högst 600 000 kr. under ett år.

Samverkansbidrag kan beviljas för samverkan inom produktion, annonsförsäljning eller större branschprojekt. Som villkor gäller att bidrag endast utgår om minst en — eller för samverkan inom större branschprojekt minst en tredjedel — av de samverkande tidningarna uppstår produktions- eller utvecklingsbidrag. Bidrag för samverkan inom produktion och annonsförsäljning beviljas inte för tidningar med samma ägare. Bidrag för produktionssamverkan utgör lägst 250 000 kr. och högst 500 000 kr. per tidning och år under högst fem år. Bidrag för annonsamverkan utgår om samverkan omfattar samförsäljning av lokalannonser och utgår med 6 % av bruttointäkterna från de annonser tidningarna samverkar om. Bidrag till större branschprojekt kan utgå för projekt vars totala kostnader är minst 300 000 kr. och utgår med högst en tredjedel av kostnaderna.

Samdistributionsrabatt utgår för varje abonnerat exemplar av dagstidning som distribueras av distributionsföretag eller av postverkets lantbrevbäringsturer eller särskilda tidningsutdelningsturer under förutsättning att minst två tidningsföretag deltar i samdistributionen. Samdistributionsrabatt utgår med sex öre för de första 10 000 000 exemplaren, med fyra öre för exemplaren mellan 10 000 000 och 21 000 000 och med tre öre för exemplaren över 21 000 000. Rabatt utgår endast om tidningsföretaget förbinder sig att avstå från egen distribution inom alla de områden där det finns rabatterad samdistribution och att överlämna hela sin distribution till postverket eller distributionsföretaget inom dessa områden.

Enligt lagen (1972: 266) om *skatt på annonser och reklam* (ändrad senast 1977: 367) utgår skatt (reklamskatt) på annonser i tidningar och

andra publikationer och på reklam i olika former. Syftet med skatten är att finansiera en del av pressstödet.

Skattesatsen för annonser i dagspress är 6 % medan skattesatsen i övrigt är 10 %. Skattskyldig, som har betalat skatt för annonser har rätt att få tillbaka så stor del av skatten som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 6 milj. kr. för helt år. Detta s. k. grundavdrag utgjorde ursprungligen 3 milj. kr. men höjdes till nuvarande belopp fr. o. m. den 1 januari 1977.

3 Föredraganden

Det statliga stödet till dagspressen, som f. n. uppgår till dryga 220 milj. kr. har bidragit till att trygga förutsättningarna för en bred utgivning av dagstidningar. Det är enligt min mening nödvändigt att i detta syfte fortsätta med statliga insatser.

Många tidningar har i dag betydande ekonomiska svårigheter. Dagspressen kommer för år 1977 att redovisa ett väsentligt sämre ekonomiskt resultat än för år 1976. Svårigheterna har också drabbat vissa högtäckningstidningar. Anledningen är bl. a. att annonsinkomsterna har minskat. Det hänger i sin tur samman med rådande konjunktur. Även kostnadsutvecklingen inger oro.

Det är mot denna bakgrund nödvändigt att vidta åtgärder för att mildra dagstidningarnas ekonomiska svårigheter. Detta bör ske dels genom en omedelbar och betydande förstärkning av produktionsbidragen och samdistributionsrabatten, dels genom ändrade regler för reklamskatten på annonser i dagspressen. Förbättringarna bör gälla redan fr. o. m. år 1978.

Det står samtidigt klart att det är möjligt att — åtminstone på längre sikt — uppnå stora kostnadsbesparingar genom en utökad produktions-samverkan inom tidningsbranschen. Jag förutsätter att ökade kostnader möts med kraftfulla insatser i kostnadsbesparande syfte — bl. a. för att nå ett bättre kapacitetsutnyttjande. Jag räknar därför med att tidningarna i ökad utsträckning skall inleda produktionssamverkan. Detta medför givetvis att behovet av medel för *samverkansbidrag* kommer att öka. För budgetåret 1977/78 har medelsbehovet för samverkansbidrag beräknats till totalt 5 milj. kr. Jag räknar med att ytterligare 2 milj. kr. kommer att behövas för detta ändamål redan under innevarande budgetår.

Produktionsbidragen bör — inom ramen för gällande bidragsprinciper — höjas med ca 20 %. Jag anser dock att bidraget till fädagars-tidningar bör höjas ytterligare eftersom behovet av uppräkningsbidragen är störst för dessa tidningar, bl. a. med hänsyn till de relativt

sett mindre rationaliseringsmöjligheterna. Sålunda bör det till pappersförbrukningen knutna bidraget räknas upp från 11 000 kr. till 13 200 kr. per ton och år för flerdagartidning. Det maximala bidraget för storstadstidning bör vara 23,4 milj. kr. och för annan tidning 6,3 milj. kr. Lägsta bidrag för storstadstidning och rikstidning bör vara 2,4 milj. kr. och för annan tidning 1 milj. kr. För tidning som utkommer med fyra nummer i veckan bör det lägsta bidraget vara 1 450 000 kr. för rikstidning eller storstadstidning och 800 000 kr. för annan tidning. För fådagartidningar bör det fasta bidraget för rikstidning höjas till 900 000 kr. och för annan tidning till 600 000 kr. Eftersom *etableringsstöd* utgår med ett belopp som motsvarar ett och ett halvt produktionsbidrag för fådagartidningar bör etableringsstödet höjas till 1 350 000 kr. för tidning som bedöms uppfylla villkoren för rikstidning och till 900 000 kr. för annan tidning. Totalt innebär de nu förordade höjningarna av produktionsbidrag och etableringsstöd en årlig kostnadsökning för staten på ca 32 milj. kr. För budgetåret 1977/78 har för dessa stödformer anvisats 140 resp. 4 milj. kr.

De nu förordade ändringarna bör tillämpas fr. o. m. kalenderåret 1978. Produktionsbidrag för år 1978 betalas ut först efter den 1 juli detta år. Någon merbelastning på anslaget Stöd till dagspressen för budgetåret 1977/78 uppstår därför inte i denna del.

Systemet med *samdistributionsrabatt* har vunnit en mycket stor avslutning. Rabatten måste givetvis ligga på en sådan nivå att tidningarna inte återgår till en distribution i egen regi. En sådan utveckling skulle innebära avsevärda samhällsekonomiska och branschekonomiska förluster samt sämre service för tidningsläsarna. För att stärka systemet behövs enligt min mening en höjning av rabatten. Jag förordar att rabatten höjs med två öre, vilket innebär att den blir åtta öre för de första 10 000 000 exemplaren, sex öre för exemplaren mellan 10 000 000 och 21 000 000 och fem öre för exemplaren över 21 000 000. Förslaget innebär att kostnaderna för samdistributionsrabatten kan beräknas uppgå till 64 milj. kr., dvs. en ökning med ca 18 milj. kr. per år. Eftersom de nya reglerna föreslås träda i kraft redan den 1 januari 1978 uppkommer en merbelastning på anslaget Stöd till dagspressen för innevarande budgetår om ca 9 milj. kr.

Jag anser vidare att de åtgärder som jag här har förordat bör kompletteras och förstärkas med lättnader i fråga om *reklamskatten på annonser i dagspressen*. En lämplig avvägning kan enligt min mening uppnås om skattesatsen för annonser i dagspressen sänks från 6 till 3 % samtidigt som det s. k. grundavdraget höjs från 6 till 9 milj. kr. när det gäller dagspressen.

Genom dessa åtgärder kommer samtliga de drygt 50 dagstidningar som nu betalar skatt för sina annonser att få en skattesänkning. De tidningar som har en skattepliktig annonsomsättning som ligger mellan

6 och 9 milj. kr., knappt ett tiotal, kommer därvid att helt slippa skattebelastningen.

De förordade ändringarna innebär att grundavdraget för dagspressen kommer att motsvara ett årligt skattebelopp om 270 000 kr. per tidning.

Intäkterna av reklamskatten uppgick under budgetåret 1976/77 till ca 173 milj. kr. och har för budgetåret 1977/78 beräknats uppgå till ca 183 milj. kr. De nu förordade åtgärderna innebär att intäkterna minskar med ca 43 milj. kr. per år.

Ändringarna av skattesatsen och grundavdraget bör träda i kraft den 1 januari 1978. Ändringarna berör 12 och 24 §§ i lagen om skatt på annonser och reklam.

I detta sammanhang vill jag ta upp en annan fråga som har samband med dessa skattefrågor. Vissa publikationer har karaktär av annonsblad och är därför inte berättigade till återbetalning av reklamskatt enligt 24 §. Däremot kan förutsättningarna vara uppfyllda för att en sådan publikation skall anses som allmän nyhetstidning enligt 12 § och få tillämpa den lägre skattesatsen. Enligt min mening bör överensstämmelse mellan bestämmelserna om skattesats och återbetalning av skatt åstadkommas genom att annonsbladen undantas från möjligheten att tillämpa den lägre skattesatsen. I författningen bör detta komma till uttryck genom ett tillägg till definitionen på allmän nyhetstidning i 1 § andra stycket 5 i lagen om skatt på annonser och reklam. Vad som förstås med annonsblad anges redan i anvisningarna till 24 § samma lag. Enligt vad jag har inhämtat berör ändringen i detta avseende ett mycket litet antal publikationer. Har skriftligt avtal om införing av annons i en sådan publikation träffats före ikraftträdandet bör skattesatsen 6 % få tillämpas.

De ändringar i gällande bidrags- och skatteregler som jag har förordat i det föregående leder sammanlagt till en kostnadsökning för staten på ca 95 milj. kr. Därav avser ca 52 milj. kr. ökade bidrag och ca 43 milj. kr. minskade inkomster från reklamskatten. För innevarande budgetår beräknar jag en merbelastning under anslaget Stöd till dagspressen på ca 11 milj. kr. till följd av de förbättrade bidragsreglerna. Intäkterna av reklamskatten beräknas samtidigt minska med ca 20 milj. kr.

Jag vill i detta sammanhang ta upp en annan fråga med anknytning till presstödet. Fortbildning av journalister bedrivs bl. a. vid högskolan i Kalmar. Utbildningen där vänder sig i första hand till redan yrkesverksamma journalister som vill komplettera sin tidigare utbildning. Kurserna varierar i längd mellan fem och tolv dagar. Jag har inhämtat att chefen för utbildningsdepartementet avser att i budgetpropositionen föreslå en utbyggnad av denna utbildning. Förslag om visst stöd till massmedieforskning kommer samtidigt att framläggas.

Jag vill slutligen kort beröra frågan om uppföljningen av utfallet av de presstödjande åtgärderna. Jag avser att i annat sammanhang åter-

komma till regeringen med frågan om att göra en utvärdering av de nuvarande stödformernas effekter och betydelse och därvid särskilt belysa möjligheterna att utforma bidragsreglerna så att de stimulerar till ökad produktionssamverkan och andra kostnadsbesparingar genom samverkan samt även i övrigt befrämjar god hushållning.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga inom budgetdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1972: 266) om skatt på annonser och reklam,

dels att godkänna de ändringar i grunderna för statligt stöd till dagstidningar som jag har förordat.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.